

NUORTEN AIKUISTEN OSAAMISOHJELMA ON OSA NUORISOTAKUUTA

Lisää mahdollisuuksia perusasteen varassa olevien nuorten koulutukseen

Osana nuorisotakuuta opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt nuorten aikuisten osaamishjelman (NAO), joka tarjoaa pelkän perusasteen varassa oleville lisämahdollisuuden hakeutua tutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen. Ohjelmassa lisätään myös nuorten aikuisten opintoihin hakeutumista ja opintojen suorittamista edesauttavaa neuvontaa ja ohjausta. Osaamishjelman kohderyhmänä ovat ne 20–29-vuotiaat nuoret, joilta puuttuu perusasteen jälkeinen tutkinto. Ohjelmaa toteutetaan pääosin oppilaitoksissa.

Haasteita koulutukseen hakeutumiselle ja työllistymiselle

Nuorten yhteiskuntatakuun työryhmäraportissa (2013) todetaan, että noin kolmasosa työttömistä nuorista työnhakijoista on pelkän perusopetuksen varassa. Vuonna 1987 lähes 40 prosenttia työllisistä oli vailla ammatillista koulutusta, kun vuonna 2010 vastaava luku oli enää 17 prosenttia. Uusissa työpaikoissa edellytetään yhä parempaa osaamista. Työttömien joukossa on kaksinkertainen määrä perusasteen tutkinnon suorittaneita työllisiin verrattuna.

Työhönvalmennuksen nykytilaa arvioineissa tutkimuksissa havaittiin, että työhönvalmennukseen osallistuu huomattava määrä ilman perusasteen jälkeistä koulutusta olevia nuoria, joille koulutusmahdollisuuksien selvittäminen ja koulutukseen pääsyn sekä koulutuksessa menestymisen tukeminen ovat tär-

keitä tavoitteita. Asiakkaiden kokemukset viittaavat kuitenkin siihen, että tähän tehtävään ei ole aina riittävästi paneuduttu. (Härkäpää ym. 2013.)

Tutkimusten mukaan erilaiset lukemista ja muut oppimisvaikeudet vaikuttavat jatko-opintohalukkuuteen ja koulutustasoon (esim. Lavikainen ym. 2006, Holopainen & Savolainen 2005).

Oppimisvalmennuksella tukea opintoihin hakeutumiseen ja niissä suoriutumiseen

Kuntoutussäätiössä toteutetaan nuorten aikuisten osaamishjelman hakevaa ja ohjaaavaa toimintaa.

Toiminnalla pyritään tavoittamaan ne, jotka tarvitsevat lisätukea koulutukseen hakeutumiseen ja siellä selviytymiseen. Tästä syystä kohderyhmälle pyritään tarjoamaan riittävän pitkäkestoista tukea ja kehittämään monialaisen yhteistyön rakenteita. Lisäksi on mahdollista järjestää lyhytkestoisia ohjauksia tilanteissa, joissa tuen tarve on pienempi. Toiminta keskittyy pääkaupunkiseudulle.

Toiminta perustuu Kuntoutussäätiössä kehitettyyn oppimisvalmennuksen malliin (Reiterä-Paajanen & Haapasalo 2010). Oppimisvalmennusta toteutetaan sekä yksilö- että ryhmämuotoisena. Tutkimusten ja kehittämishankkeiden kokemusten mukaan aikuisten oppimisvaikeuksien yhteydessä tärkeää on erilaisen opiskelustrategioiden opettelu, vertaistuki,

erilaiset apuvälineet, tiedon saaminen oppimisesta ja opiskeluvaihtoehdoista sekä sosiaalinen tuki (Korkeamäki 2010, Korkeamäki ym. 2010).

Oppimisvalmennuksen tavoitteena on selvittää ja arvioida toiminnassa mukana olevien nuorten aikuisten oppimisvaikeuksia ja -valmiuksia ja auttaa kehittämään omia opiskelutapoja. Keskeisenä tavoitteena on löytää sopiva opiskeluala, jossa nuori voi hyödyntää vahvuuksiaan ja hänen on mahdollista työllistyä.

Oppimisvalmennuksessa painotetaan lukeamisen, kirjoittamisen, matematiikan ja vieraiden kielten opiskelustrategioiden ohjaamista. Tärkeällä sijalla ovat myös erilaiset muistia, keskittymistä, ajanhallintaa ja psyykkistä jaksamista tukevat keinot. Lisäksi valmennuksessa hyödynnetään äänikirjoja, apuvälineitä ja muita tietoteknisiä ratkaisuja. Yksilö- ja ryhmätoimintaa yhdistämällä mahdollistetaan vertaistuki ja kunkin opiskelijan tilanteeseen räätälöidyt ratkaisut.

Tärkeänä osana toimintaa on palveluohjaus. Asiakkaita ohjataan hyödyntämään oppilaitosten tukipalveluja, äänikirjoja, apuvälineitä ja järjestöjen palveluita. Tarvittaessa ohjataan hyödyntämään kuntoutuksen palvelualikoimaa, esimerkiksi neuropsykologista kuntoutusta tai työkokeilua.

Toiminnan ensisijaisena tavoitteena on löytää tutkintoon tähtäävä opiskelu- tai oppisopimuspaikka, mutta nuoria ohjataan ja kannustetaan myös omaehtoiseen opiskeluun. Oppimisvalmennuksessa tehdään yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Tavoitteena on varmistaa, että opiskelija saa erityisvaikeuksiinsa tarvitseman tuen oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksessa. Esimerkiksi oppisopimuskoulutus soveltuu työelämälähtöisenä koulutuksena hyvin oppimisvaikeuksia kokeville, mutta on myös vaativa opiskelijan kannalta.

Oppimisvalmennusta pyritään jatkamaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti niin sanottuna tuetun opiskelun mallina, jossa tuki ulottuu koko opiskelun ajaksi. Tämän toteutumisen edellyttää tarvittavan rahoituksen jatkumista vuoteen 2016 asti. Tuetun opiskelun mallissa tehdään yhteistyötä oppilaitoksen tukipalveluiden kanssa. Lisäksi opiskelija

jatkaa oppimisvalmennuksen yksilö- ja ryhmäkäyntejä, mutta alkutyöskentelyä harvemmin. Opiskelijaa kannustetaan myös ottamaan yhteyttä ongelmatapauksissa oppimisvalmentajaan. Tausta-ajatuksena on, että tällainen matalan kynnyksen pitkäkestoinen tuki auttaa opinnoissa suoriutumista ja niiden loppuunsaattamisessa.

**VTM Johanna Korkeamäki, tutkija,
Kuntoutussäätiö**

Nuorten aikuisten osaamisohjelman hakeva ja ohjaava toiminta käynnistyy Kuntoutussäätiössä kevään 2014 aikana.

Lisätietoja: www.oppimisvaikeus.fi/nao

Lisätietoja nuorten aikuisten osaamisohjelmasta:

www.nuorisotakuu.fi/nuorisotakuu/koulutus

Lähteet

- Holopainen, L & Savolainen, H 2005. Erityisopetus ja oppimisvaikeudet. Teoksessa Korkeakoski, E. (toim.) Koulutuksen perusturva ja oppimisen tuki perusopetuksessa. Syventävät artikkelit. Jyväskylä: Koulutuksen arviointineuvosto, 67–81.
- Härkäpää K, Harkko J, Lehikoinen T (2013) Työhönvalmennus ja sen kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 128. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Korkeamäki, J (2010). Aikuisten oppimisvaikeudet. Näkökulmia selviytymiseen. *Kuntoutussäätiön tutkimuksia 83/2010*. Helsinki: Kuntoutussäätiö.
- Korkeamäki
- Korkeamäki J, Reuer A & Haapasalo S (2010): Oppimisvaikeuksien tunnistus, arviointi ja kuntoutus. Opi oppimaan -projektin toimeenpano ja tulokset. Kuntoutussäätiön työselosteita 40/2010. Helsinki: Kuntoutussäätiö
- Lavikainen, H, Koskinen, S, Aro, H, Kestilä, L, Lyytinen, H, Martelin, T, Pensola, T, Rahkonen, O & Aromaa, A 2006. Kouluvaikeuksien yleisyys ja yhteydet aikuisiän elämäntilanteeseen ja koettuun terveyteen. *Yhteiskuntapolitiikka* 71 (4), 402–410.
- Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. TEM raportteja 8/2012.
- Reiterä-Paajanen U & Haapasalo S (2010): Oppimisvalmennus aikuisten oppimisvaikeuksien kuntoutusmuotona. Helsinki: Kuntoutussäätiö.